

עמ"ת 57784/01/16 - בנים ברהה נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

עמ"ת 57784-01-16 ברהה (עציר) נ' מדינת ישראל
תיק חיצוני: 407735/2015

בפני עורר	כבוד השופט אלון אינפלד
נגד משיבה	בנים ברהה (עציר) באמצעות עו"ד ז'אנה זייצב
	מדינת ישראל ע"י ב"כ עו"ד אושרית כראל, תביעות דרום

החלטה

הרקע

1. לפני ערר על החלטת בית משפט השלום באשקלון (כבוד השופט אמיר דהאן), מיום 25.1.16, בה דחה הצעה לחלופה טיפולית בקהילה והורה על מעצרו של העורר עד תום ההליכים.
2. נגד העורר, יליד 1996, הוגש כתב אישום המייחס לו עבירת "תקיפה כדי לגנוב". על פי כתב האישום שהה קטין בפארק באשדוד עם חבריו, כאשר ברשותו אופניים חשמליים. נטען כי העורר עלה על האופניים, הניע והחל בנסיעה. כאשר הקטין שאל לפשר מעשיו, דחף אותו העורר והכהו על כתפו. מאוחר יותר, נמצא העורר על ידי המשטרה כאשר הוא מחזיק באופניים, והגניבה הושבה לבעליה.
3. הדיון הענייני הראשון בתיק התקיים בפני כב' השופטת דינה כהן, סגנית הנשיאה, ביום 24.9.15. אז נקבע כי קיימות ראיות לכאורה, הן לגניבה והן לתקיפה לשם הגניבה. בשים לב לטיב העבירה, ובשים לב לכך שנגזר דינו ביום 27.9.14 בגין מעשה דומה (שהתרחש בשנת 2009) ובצירוף עבירות נוספות, בהן עבירות רכוש ואלימות, נקבע כי קיימת עילת מעצר. באותו מעמד דחתה כב' השופטת כהן את הצעת החלופה שהוצעה בו במקום, שכללה פיקוח חלקי בלבד, והאריכה המעצר עם הוראה למתן תסקיר. השופטת כהן הבהירה כי "אינני שוללת אפשרות שחרורו של המשיב בתנאים מגבילים אולם בהינתן מכלול הנסיבות אראה כי יש לעשות זאת לאחר שיונח בפני בית המשפט תסקיר מעצר. מדובר בבגיר צעיר מאוד שיש לבחון אם האם ניתן לצמצם את מידת הסיכון הנשקפת ממעשיו לציבור בכלל ולציבור הקטינים בפרט בחלופות לרבות תוך שילוב במסגרת טיפולית ולו יומית או תעסוקתית מסודרת לרבות פיקוח מעצרים".
4. בדיון המשך, שהתקיים בפני כב' השופט כפכפי, טרם הגיע התסקיר. השופט כפכפי נדרש אף הוא לבחינת השאלה אם ראוי לשחרר לחלופה עד הגעת תסקיר, וצוין כי אינו מקבל החלופה הזמנית, בהיותה חלופה חלקית. בהחלט משתמע כי לו הוצעה חלופה משמעותית יותר, הייתה החלופה מתקבלת. עם זאת, יש לציין

כי השופט כפכפי הניח, בשגגה, בניגוד להחלטת כב' השופטת כהן, כי יש חולשה בראיות ביחס לתקיפה, למרות שנקבע להפך בהחלטה המקורית.

5. ביום 2.11.15 ניתן תסקיר מפורט מאוד. התסקיר הביא מידע אישי, משפחתי והתפתחותי, שכמובן לא יפורט כאן. אולם, יש לציין כי התסקיר כולל פירוט משמעותי של "התפתחותו" העבריינית של העורר, לרבות ניסיונות טיפול קודמים, הצלחות וכישלונות. בתסקיר זה מוזכרים התיקים משנת 2009 עד 2013. כן מוזכרים התיקים הנוספים התלויים ועומדים נגד העורר, שעניינם עבירות רכוש, אלימות והפרת הוראה חוקית משנת 2014. התסקיר מספר על העדר שיתוף הפעולה עם שירות המבחן לנוער בשלבים שונים של הטיפול בתיקו, וכיצד בסופו של דבר הופנה לקהילת "אפיק" במלכישוע. קהילה, אותה עזב לאחר "כשנה", וזאת על רקע הליך גירושין שהחל בין הוריו, ורצונו לחזור לביתו. עוד נמסר כי בתקופה זו של חזרה הביתה שב לשתות אלכוהול, והחל לאבד שליטה על התנהגותו. שירות המבחן עמד על גורמי סיכון, כעברו הפלילי ונטייתו לנהוג באימפולסיביות בשעת משבר, ועל גורמים חיוביים כגון יכולתו לביקורת פנימית במידה המתאימה לטיפול. כן נלקחו בחשבון הניסיונות הטיפולים בעבר והכישלון שלהם, ובמיוחד הכישלון האחרון, בעזיבת מלכישוע. שירות המבחן העריך שיש ביכולת קהילה טיפולית לצמצם את הסיכון לטווח הארוך והקצר, ולפיכך המליץ לאפשר לעורר לצאת לבדיקות שונות, וראיון קבלה ל"אילנות", על מנת לבחון היתכנות חלופה טיפולית.

6. בדיון שהתקיים לאחר תסקיר זה, ביום 3.11.15, עתרה הסנגורית לקבל ההמלצה ולשחרר העורר לבדיקות השונות. המדינה הבהירה כי עמדתה היא למעצר עד תום הליכים, אך ביקשה לטעון בהרחבה, לאחר הגעת תסקיר משלים. בית המשפט, כב' השופט דהאן, הורה על הוצאת העורר לראיון קבלה ומתן תסקיר משלים. בית המשפט הבהיר באופן מפורש כי הדחייה היא "על מנת לסיים את איסוף הנתונים ומבלי ליצור כל הסתמכות או ציפיה". כך נאמר גם בדיון הבא, ביום 16.11.15, לאחר שהעורר עבר את ראיון הקבלה ונדרש לצאת לבדיקות רפואיות. כך נקבע גם במועד הבא, ביום 22.11.15, בו הוחלט לדחות הדיון, כדי לאפשר להסדיר ההיבטים הכספיים של הקהילה הטיפולית. במועד זה, בית המשפט אף הורה לב"כ העורר כי "תמנע מלעכב את ההליכים בתיק העיקרי בשל ציפיה כלשהי להתקדמות בהליכים בתיק המ"ת". ביום 14.12.15 ניתנה דחייה נוספת להסדרת ההיבטים הכספיים, על ידי יציאת העורר ממעצרו בליווי שב"ס, לביטוח הלאומי ולבנק הדואר.

7. ביום 18.1.16 ניתן התסקיר המסכם בעניין העורר. תסקיר זה לא כלל חידוש אודות העבר של העורר, משפחתו, שיקומו בעבר והערכת התאמתו לטיפול. לעניינים אלה הפנה התסקיר המשלים לתסקיר העיקרי מחדש נובמבר. נאמר רק כי הוא מתאים למסגרת המוצעת וכי ההתרשמות היא כי רצונו לשנות את חייו הוא רצון כן. התסקיר המשלים עדכן כי העורר עבר את כל השלבים הנדרשים כדי להגיע לקהילה הטיפולית, והסביר באריכות אודות מסגרת "אילנות". הוסבר כי מסגרת זו אינה מאפשרת שהייה ב"מעצר בית מלא", שכן חלק מן הפעילויות אינן במקום, ויש לאפשר כניסה ויציאה על פי כללי הקהילה. לפיכך, הומלץ על מתן הוראה לשהייה במקום, על פי כללי המסגרת, שלא כ"מעצר בית מלא", וכי יינתן צו פיקוח מעצרים, כדי ששירות המבחן יעקוב ויעדכן. הומלץ כי העורר יועבר "מדלת לדלת" על ידי שב"ס. כן הומלץ כי אם שהייתו תסתיים מכל סיבה, יוגדר מראש כי עליו להיות ב"מעצר בית" אצל אמו, עד אשר יוחלט מה לעשות בעניינו. בשולי הדברים הובהר, כי עדיין יש סידורים כלכליים להשלים, בטרם ישוחרר, וכי יש לאפשר יום יציאה בליווי לצורך כך.

8. בדיון שהתקיים ביום 21.1.16, שוב ביקשה הסנגורית לקבל את ההמלצה, שוב חזרה המדינה על

התנגדותה לחלופה, ושוב הורה בית המשפט על יציאה לסידורים המקדמיים. נקבע דיון לגופו של עניין לאחר השלמת איסוף כל הנתונים. בית המשפט הבהיר בהחלטתו כי "לאחר סיום איסוף הנתונים ישמע בית המשפט את הצדדים והמשיב מוזהר כפי שהוזהר עד כה שאין בהליכים מול שירות המבחן אלא איסוף נתונים וחיסכון זמן לקראת התיק העיקרי".

9. ביום 25.1.16 התקיים דיון מפורט לגופו של עניין, וההחלטה מושא הערר ניתנה לאחר הפסקה. המדינה בטיעוניה הדגישה את העובדה כי חלף זמן קצר, חודשים בלבד, מאז עזב העורר את המסגרת השיקומית במלכישוע עד ביצוע העבירה. לשיטתה, אין אינדיקציה כי סיכויי השיקום טובים. המדינה טענה כי יש מסוכנות העולה מהמעשה והעבר, והפרות ההוראות בעבר, אין מאפשרות חלופת מעצר. המדינה גם הדגישה כי אין מדובר ב"מעצר בית מלא", ואף מטעם זה אין ביכולת המסגרת לענות על הסיכון. הודגש כי למרות שהעורר לא הפר "תנאי שחרור" בעת עזיבתו את מלכישוע, הרי שהוא בהחלט הפר את החלטת בית המשפט שקבע כי הוא אמור להיות שם. הסנגורית הדגישה כי בטרם העזיבה שהה העורר במלכישוע זמן ממושך, ועזב על רקע משבר מוגדר. הסנגורית הצביעה על ההערכה האופטימית אשר בתסקיר, לעניין סיכויי ההצלחה של השיקום. הסנגורית ביקשה לקבל את המלצת שירות המבחן, בשים לב לגילו הצעיר, ולסיכויים הטובים להחזירו למוטב.

ההחלטה

10. כאמור בפתח החלטה זו, בית המשפט דחה את המלצת שירות המבחן. בית המשפט עמד על כך שמדובר במי שמסוכנותו הוערכה על ידי שירות המבחן כ"גבוהה", ועמד על הקשיים בשילובו במסגרות טיפוליות בעבר. בית המשפט ציין כי אמנם בתסקיר המקורי מיום 3.11.15 הובהר כי העורר היה בעבר במלכישוע, ועזב לאחר 10 חודשים, אך לא הובהר טיב העזיבה. לפיכך, בית המשפט הורה על המשך איסוף הנתונים, תוך הדגשה שאין בכך לעורר ציפייה אצל העורר.

11. בית המשפט תיאר את עברו הפלילי של העורר כ"רצוף, מכביד, קרוב ורלוונטי", תוך אזכור קיומם של התיקים הנוספים התלויים ועומדים נגדו. נוכח עזיבת העורר את מלכישוע, קבע בית המשפט השלום כי למעשה יש שתי עילות מעצר התלויות ועומדות נגד העורר, האחת - עילת המסוכנות נוכח המעשה המיוחס לו ונוכח עברו, והשנייה - "עילת מעצר של הפרת תנאים הנובעת משתי הפרות תנאים שביצע בעבר ושתיהן בקשר עם הליך טיפולי". בהקשר לעילה אחרונה זו הדגיש בית המשפט את ההלכות הידועות לפיהן מי שמפר תנאי שחרור, ככלל ייעצר. זאת, הן משום שלא בנקל יינתן בו שוב אמון, והן משום השיקול ההרתעתי, על מנת שמשוחררים בערובה ידעו מה צפוי להם אם יפרו תנאים. עוד הודגש כי המקרים בהם ישוחרר שוב, מי שנתפס לאחר הפרה, חריגים.

12. בית המשפט קבע כי עתה "לאחר שהובהר עניין ההפרה בקהילה הטיפולית... נראה ששירות המבחן לא הביא הפרה זו בחשבון על אף הרלוונטיות שלה לעניין ניסיונות טיפוליים נוספים במשיב". בית המשפט הוסיף וקבע כי למרות הגיל הצעיר, אין העורר עומד בתנאים שנקבעו לעניין הליכי גמילה תוך כדי הליך המעצר. בית המשפט הוסיף כי השיקול העיקרי הוא שאין מקום לבטוח בעורר שלא יפר התנאים, כפי שעשה בעבר. בית המשפט ציין כי "לא מצאתי כי עניינו של המשיב בא בגדר החריגים בהם יושב אדם לשחרור בתנאים כאשר הפר אותם ובמיוחד כאשר עבר לאחר הפרתם עבירה נוספת". מכאן מסקנת בית המשפט שאין מנוס ממעצר עד תום ההליכים.

טענות הצדדים בערר

13. בערר, קובלת הסנגורית על כך שבית המשפט לא קיבל את הצעת החלופה שהומלצה על ידי שירות המבחן. הסנגורית טוענת כי בית משפט השלום נתן משקל יתר להפרות תנאי שחרור בעברו של המשיב. לעניין ההפרה האחרונה, הדגישה הסנגורית כי התיק עדיין תלוי ועומד בפני בית המשפט לנוער, אך מכיוון שתנאי השחרור פקעו לפני עזיבת העורר את הקהילה, לא ראתה שופטת הנוער לנכון ליתן צווים בעניין זה, למרות שדובר בהפרה של צו השגחה, ולמרות שהפרה זו ידועה כבר מחודש יולי. אף המדינה לא הגישה כל בקשה לעניין אותה הפרה. לעניין ההפרה האחרת, משנת 2014, הדגישה הסנגורית כי מדובר בהפרה שבוצעה בטרם החל העורר את הטיפול המעמיק שעבר בקהילת מלכישוע. מכל מקום, סבורה הסנגורית כי דווקא השהייה למשך 10 חודשים מהווה אינדיקציה טובה לסיכויי הצלחה בקהילה חדשה.

14. הסנגורית סבורה שטעה בית המשפט כאשר סבר שתסקיר שירות המבחן לא לקח בחשבון את הפרות העבר, שכן התסקיר מתייחס אליהם בפרטנות רבה. הסנגורית אף סבורה כי בית המשפט ייחס משקל רב מדי לעבר הפלילי של העורר, בשים לב לכך שהתיק היחיד שסיים בבית המשפט לנוער, בצירוף תיקים, הסתיים ללא הרשעה. עוד טענה הסנגורית כי כוונתו הכנה של העורר להצליח בגמילה מוכחת לא רק בהתרשמות של שירות המבחן, אלא בכך שבתיק דנן, אף אם הוא יודה בכתב האישום, אין הוא צפוי לעונש אשר משמעו חודשים רבים נוספים בביתה סוהר, אלא מעטים בלבד. אולם, העורר, השואף לשנות את חייו מן הקצה, מכוון עצמו לתהליך טיפולי הארוך הרבה יותר, וקשה יותר, מהעונש לו הוא צפוי.

15. הסנגורית אף מצביעה על כך שלמעשה כל הנתונים הנדרשים להחלטה אם להורות על חלופה אם לאו, כבר היו בפני בית המשפט החל ממתן תסקיר המעצר בחודש נובמבר. בין השאר, אף נסיבות עזיבת הקהילה במלכישוע היו ידועות באותה עת. לפיכך, לא נכון היה לדחות הדיונים לצורך בחינת אפשרות קבלת החלופה הקונקרטית, תוך נטיעת תקווה בלב העורר. זאת, כאשר הנתונים שהיו לפני בית המשפט מראש, כבר שללו אפשרות זו, לשיטת בית המשפט השלום.

16. המדינה בתגובתה תמכה בהחלטת בית המשפט. ראשית, המדינה הדגישה את עמדתה כי לא נכון לאפשר לעורר להיגמל במסגרת תיק המעצר, בשים לב לקריטריונים שנקבעו בהלכת **סויסה** (הכוונה כמובן לבש"פ 1981/11 **מדינת ישראל נ' סויסה**, מיום 21.3.11, מפי כב' השופט עמית). התובעת הדגישה כי הפרות התנאים של העורר היו הפרות משמעותיות מאוד, במסגרתן גם בוצעו עבירות. כן צוין כי, מעבר להפרות, מדובר במי שתלויים ועומדים נגדו מספר תיקים וניסיונות טיפוליים בעבר - נכשלו. לפיכך, סבורה המדינה שאין מקום לניסיונות נוספים. לעניין החלופה עצמה, ביקשה התובעת לקחת בחשבון כי החלופה המוצעת אינה חלופה הרמטית, ויתרה מזו האפשרות כי בעת עזיבת המקום ישהה בבית אמו בכל מקרה אינה עולה על הדעת.

דין

17. במקרה זה, באופן חריג, נאלץ אני לחלוק על בית משפט השלום בכמה עניינים שונים.

דחיית ההחלטה עד "איסוף כל הנתונים"

18. הדעת אינה נוחה מכך שהחלטת בית המשפט לדחות את הצעת החלופה נעשתה לאחר שהושקע מאמץ משמעותי לאפשר את קיומה. זאת, כאשר לא מצאתי בהחלטת בית המשפט הדוחה את החלופה שיקול

משמעותי שלא היה לפניו כבר בדיון שהתקיים ביום 3.11.15, לאחר מתן תסקיר המעצר העיקרי.

19. אכן, בית המשפט הזהיר, לא פעם ולא פעמיים, כי אין בעצם העובדה שנאספים הנתונים לבדוק את החלופה, כדי ללמד על כך שהחלופה בהכרח תתקבל. העורר הזהיר שלא לפתח ציפיות, והסנגורית הזהירה שלא לעכב הטיפול בתיק העיקרי מתוך ציפייה להליך שיקומי במסגרת תיק המעצר. אכן, לעיתים, אף לאחר בחינה של חלופה ועל אף המלצה חיובית, נאלץ בית המשפט לדחות החלופה. אין לומר כי עצור "קנה זכות" בעצם העובדה שחלופה נבדקה עד תום. אין משקל משפטי של ממש ל"אינטרס ההסתמכות" שלו. כמו כן, אין ליתן משקל משמעותי לפחי הנפש שלו בעת בחינת החלופה. שהרי, כאשר החירות האישית מעיקה על כף אחת של המאזניים והסכנה לציבור מכבידה על הכף השנייה, רגשות האכזבה של העצור 'כשחק מאזניים נחשבו'. יחד עם זאת, למרות שאין צערו של העצור בעל משמעות מול ההרים הגדולים של שיקולי המעצר, הצער הוא בכל זאת צער אנושי. יש לעשות מאמץ סביר לחסוך צער זה מהעצור, אם ניתן לעשות זאת ללא פגיעה באינטרס חיוני אחר.

20. מעבר לצער העצור, יש מחירים משמעותיים נוספים לדחיית ההחלטה שלא לאפשר חלופה טיפולית. שהרי בדחיות שנעשו אחר כך, התקיימו דיונים בבית המשפט, עם כל המחיר הזמן השיפוטי, זמנם של ב"כ הצדדים, נחשון וכל יתר המנגנון. זמן, אשר יכול היה לשמש עצורים אחרים הממתינים לתורם. זמן הושקע גם על ידי הגורמים הטיפולים, במרכזם שירות המבחן והגורם הטיפולי שראין את העורר לקהילה. כמו כן הוטרחו הגורמים הרפואיים, ביטוח לאומי, בנק הדואר ושוב יחידת נחשון אשר נאלצה ללוות את העצור לכל אלה. בעת בחינת חלופה מסוג זה, אשר דינה בסופו של יום להידחות, יש חשש כי תשמר "מיטה" עבור העצור. מיטה, אשר תישאר "קרה" למשך שבועות, ובינתיים עצור אחר אינו מקבל הזדמנות בתוכנית הגמילה.

21. בית משפט השלום מודע היטב לעלות של קבלת תסקירי מעצר ותסקירים משלימים. לא פעם מחליט בית משפט השלום, בצדק, שלא להזמין תסקיר כלל, או שלא להזמין תסקיר משלים, כאשר יש לפניו נתונים מספיקים להגיע להחלטה לגופו של עניין. החלטתו של בית המשפט במקרה זה מיוסדת על הפרת תנאי השחרור בעבר, העבר הפלילי והערכת המסוכנות. נימוקים אלה עמדו לפני בית המשפט כבר ביום 3.11.15. אף אם היה דבר מה שלא היה לגמרי בהיר בעיני בית המשפט, כגון נסיבות עזיבת מלכישוע, ומה נעשה בעניין זה בעבר, ניתן היה לבקש השלמה בנקודה ממוקדת זו, תוך מספר ימים, ולא להתחיל (ובוודאי שלא להמשיך עוד ועוד) בכל הפרוצדורה של בחינת חלופת המעצר הקונקרטי, כולל ראיון, צילום ריאות וכו'. אני מסכים עם הסנגורית כי תמיהה על מהלך דומה הובעה כבר בהחלטת בית משפט זה במסגרת עמ"ת 28469-03-15.

22. יש להצטער על ההוצאות המיותרות שהוצאו בעניין זה. יש להצטער על הטרחה הרבה שטרחו אנשים טובים במקרה זה בניסיון להביא להגשמת החלופה השיקומית. יש להצטער גם על פחי הנפש שנגרמו לעורר. האזהרה המילולית שלא לפתח ציפיות אינה יכולה להועיל, כאשר במקביל רואים שבית המשפט מאפשר לעשות את כל ההכנות המהותיות והטכניות. נכון היה להגיע להחלטה לגופו של עניין כבר בחודש נובמבר.

הפרת תנאי שחרור - מקומה במסגרת השיקולים

23. בית המשפט ביסס את החלטת המעצר על עילת המעצר מחמת הפרת תנאי שחרור, מעבר לעילת המעצר

מחמת מסוכנות. אף בעניין זה עלי לחלוק עליו.

24. הפרת תנאי שחרור יכולה להוות שיקול במעצר עד תום ההליכים בשני הקשרים עיקריים. הראשונה היא כעילת מעצר עצמאית בגין הפרה (סעיף 51 ו-52 לחוק המעצרים, על רקע סעיף 21(א)(2) לחוק המעצרים). השנייה, בהתקיים עילת מעצר כלשהי, מהוות הפרות תנאים בעבר שיקול חשוב בין שיקולי בית המשפט, בעת קביעת טיב החלופה, או בדחיית אפשרות חלופה ומתן הוראה בדבר מעצר. למרות הדמיון, אין להתבלבל בין שני ההקשרים.

25. בית המשפט, במקרה זה, קבע באופן מפורש כי קיימת "עילת מעצר של הפרת תנאים" ולטעמי בהקשר זה שגה. שכן, אין העורר מי "שהובא לפניו", לפני בית המשפט, בשל הפרת תנאים (במובן של סעיף 51 לחוק המעצרים). אין זה הליך לעיון חוזר (לפי סעיף 52 לחוק המעצרים). אף אין מדובר בכתב אישום חדש הכולל את הפרת התנאים כעובדה מעובדות כתב האישום בו דן בית המשפט בהליך זה (אף בעניין זה ראו את ההחלטה בעמ"ת 28469-03-15).

26. אכן, הפרת התנאים בעבר היא בהחלט רלוונטית לבחינת אפשרות של חלופת מעצר. אין ספק כי הפרות עבר מהוות שיקול כבד משקל. אולם, הפסיקה שציטט בית משפט השלום, שעניינה הפרת תנאים כעילת מעצר, אינה רלוונטית. שכן, בגין הפרת תנאים במקרה אחד העורר כבר נשפט ועניינו תלוי ועומד לעניין העונש. יתרה מזו, אף לאחר אותו אירוע הוחלט לשלוח אותו למלכישוע. לעניין המקרה השני, עזיבת מלכישוע, הרי שמדובר באירוע שארע בחודש יולי. שירות המבחן דיווח לבית המשפט לנוער, המדינה יכולה הייתה שם לבקש עיון חוזר ולו הוגשה שם בקשה, ייתכן שהפסיקה הייתה רלוונטית לדיון שם. אולם, האירוע דן ארע חודש וחצי לאחר עזיבת מלכישוע. אין המעשה קשור באופן הדוק לאותה הפרה, שכפי הנראה לא טופלה. ההפרה אינה כלולה בכתב האישום מושא ההליך דנן. לפיכך, למעשה, הסמכות לדון בהפרת התנאים, כעילה עצמאית, כלל אינה של בית משפט השלום באשקלון, אלא של בית המשפט לנוער, בו נקבעו התנאים.

27. ההקשר הנכון בו יש לדון בהפרות העבר הוא לגבי האפשרות לקבל חלופת מעצר, נוכח עילת המעצר מחמת מסוכנות. הפרת התנאים בעבר משליכה על אפשרות מתן ארון בחלופה חדשה, ויש לקחת זאת בחשבון. זאת, כמו הכישלון בהליך הטיפול בעבר, שמשליך על אפשרות קבלת חלופת המעצר בהקשר לשיקולים הנובעים מהלכת **סויה** ובנותיה.

השיקולים לעניין החלופה הטיפולית

28. כאמור לעיל, אין בידי ליתן משקל משמעותי ל"אינטרס ההסתמכות" של העורר, או ציפיותיו. אולם, אני סבור כי בהקשר להלכת **סויה**, יש להעריך באופן אחר את הפרות העבר של העורר. יש לקחת בחשבון כי עברו של העורר, כמו גם תיקי המב"ד, נידונים בבית המשפט לנוער. עם זאת, יש לזכור כי בהליך הנוכחי העורר נדון כבגיר. גילו הצעיר מהווה שיקול, אך אין דומה בית משפט השלום הרגיל לבית המשפט לנוער, השם את שיקולי השיקום בראש מעייניו.

29. התיק הראשון של העורר הסתיים בבית המשפט לנוער ללא הרשעה. המקרה הראשון בו ביצע עבירת "תקיפה לשם גניבה", הנכלל באותו תיק, בוצע בשנת 2009, לפני שמלאו לו 13 שנים. באותו תיק נכללו גם עבירות רכוש והחזקת סכין שבוצעו עד שנת 2013, היינו עד גיל 16.

30. נגד העורר תלויים ועומדים גם תיקי מב"ד, באחד כבר ניתנה הכרעת דין המוצאת כי ביצע המעשים המיוחסים לו (ת"פ 27723-08-14), המדובר באירוע בו הפר תנאי שחרור ואיים, באוגוסט 2014. העורר היה במעצר בית, אמור היה לצאת לגמילה, ואמו העירה אותו לשם כך. אז, פרק את דלת החדר, נטל סכין, איים על אמו באמצעות הסכין, חתך עצמו ויצא מהדירה, בניגוד לתנאי השחרור. תיק אחר עניינו פריצה למסעדה וגניבת בקבוקי אלכוהול, כחודש לפני האירוע האמור (ת"פ 19135-07-14). תיק שלישי (מחודש מאי 2013) עניינו גם כן תקיפה לשם גניבה, המדובר בטלפון נייד אותו גנב יחד עם אחר, כאשר לשם כך שכנע קטין ליתן לו שיחה, וכאשר נתבקש להחזיר הטלפון דחף את הקטין וברח. הקטין מעד ונחבל בראשו ובאוזנו (ת"פ 16254-12-13).

31. אין ספק שהצטברות העבר הפלילי, עם שלשה תיקי המב"ד והתיק הנוכחי, מקימים בהחלט עילת מעצר מחמת מסוכנות. נסיבות העניין, ובשים לב להפרת התנאים בעבר ואיומים על אמו, אינם מאפשרים חלופת מעצר "משפחתית", בוודאי שלא בפיקוחה של אמו, ולמעשה אף לא בפיקוח אחר. השאלה היא, אם ניתן להורות על חלופה שיקומית, אם לאו.

32. לעניין זה, אני מסכים עם הסנגורית כי השהייה למשך 10 חודשים בתוכנית "אפיק" במלכישוע מחזקת את ההערכה כי יש בכוחו של העורר להשתקם, כפי שמעריך שירות המבחן. אכן, נכון, הוא עזב את המסגרת. אולם, עיון בנסיבות עזיבת המסגרת, מעלה כי העזיבה אינה פוגמת משמעותית בהערכה כי קיים פוטנציאל שיקום. אין מדובר במי שנתפס במקום עם סם, או הפר הפרת משמעת חמורה אחרת. אין מדובר במי שלא הסתגל, ולאחר מספר שבועות עזב או הורחק. מדובר במי שהצליח לשהות במסגרת קשה זו למשך כמעט שנה, למרות שהיו שם, מטבע הדברים, גם עליות ומורדות. עזיבתו הייתה על רקע מוגדר, השמועה אודות הגירושין של הוריו. אין ספק כי העזיבה הייתה טעות חמורה, שכן מיד לאחר מכן, ואולי גם על רקע המשבר המשפחתי, החל שוב לצרוך אלכוהול, ויתרה מזו, לאחר כמה שבועות, הוא ביצע לכאורה את העבירה מושא כתב האישום דנן. אולם, לטעמי, יש בהחלט רגליים להערכת שירות המבחן שיש סיכויי הצלחה טובים.

33. אכן, עזיבת המקום הייתה הפרה של "צו השגחה בתנאי מגורים", אף אם לא הפרה של תנאי שחרור במובן הפשוט. יש לכך משקל נגד העורר. אולם, בהקשר זה, איני מסכים עם בית המשפט השלום כי שירות המבחן לא לקח הפרה זו בחשבון. להפך, עניין זה נדון בתסקיר מיום 3.11.15, הן בהקשר לבקשתו להיכנס למסגרת טיפולית, והן בהקשר לגורמים להתדרדרותו לאחר העזיבה. אמנם, צוין כי נתבקש מידע נוסף שטרם נתקבל, אך אין לומר כי שירות המבחן לא היה מודע לעזיבה ונסיבותיה, שהרי על עצם העזיבה כבר דיווח שירות המבחן לנוער לבית המשפט לנוער, כעולה מהמסמכים שהגישה הסנגורית ומהתיקים שהגישה התובעת. עוד יאמר, כי למרות ההצבעה על החוסר, החלטות בית משפט השלום בתיקנו, במשך התקופה, אינן דורשות את השלמת המידע החסר הזה.

34. בכל הליך טיפולי יש "עליות ומורדות". עצם הכישלון בהליך טיפולי מסוים אינו מלמד על העדר כל פוטנציאל להצלחה. במקרה זה, כאשר אין אינדיקציה לכישלון מהותי, אלא לעזיבה מוקדמת, לאחר הצלחה במשך תקופה ארוכה, אין לומר שהערכת שירות המבחן כי קיים פוטנציאל אינה מבוססת, להפך. עוד יש לומר, כי לאחר שבית המשפט לנוער לא ראה לנכון להורות על מעצרו של העורר לאחר ההפרה האחרונה, וכפי הנראה אף המדינה לא ביקשה זאת, אין לראות בכך שיקול מרכזי לשלילת כל אפשרות לחלופת מעצר.

35. לעניין מידת מסוכנות העורר, אכן מדובר במי שיש בו מידה משמעותית של סכנה, נוכח עברו, תיקי המב"ד

והתיק הנוכחי. שירות המבחן עומד על כך גם כן. אולם, אין מדובר במי שנקט באלימות קשה וקיצונית. עבירות ה"תקיפה לשם גניבה" שבצע העורר לכאורה כוללות אלימות רחוקה מהרף הגבוה. נראה כי העבירות שאותן עובר קשורות באופן הדוק לשימוש באלכוהול. לכן, אף שיש סיכון ביציאה לגמילה, אין מדובר בסיכון שאינו סביר.

36. לעניין הקריטריונים אשר **בהלכת סויסה** ובנותיה, למרות הסיכון המשמעותי לביצוע עבירות, בהעדר אלימות משמעותית מאוד של העורר, מידת הסיכון בשחרור לחלופה אינה גבוהה מאוד. לפיכך, השחרור למוסד הגמילה אכן מהווה "מענה הולם" ומידתי. נוכח ההצלחה היחסית בעבר במסגרת "אפיק" במלכישוע, ובשים לב להתרשמות שירות המבחן, יש לקבוע כי פוטנציאל ההצלחה גבוה. הנאשם לא החל בגמילה מיד לפני מעצרו, וכך לא מתקיים התנאי השלישי. עם זאת, מדובר בתנאי שאינו הכרחי, ודומני שבשים לב לטיב העבירה הנוכחית, גילו של העורר, וקיומו של ניסיון גמילה משמעותי ורציני בעבר הקרוב יחסית, אף אם לא בעבר המידי, מדובר במקרה הראוי להליך גמילה.

37. שירות המבחן הציע כי אם העורר יעזוב את המסגרת, ישהה במעצר בית מלא אצל אמו עד אשר תינתן לגביו החלטה. הצעה זו נדחתה, נוכח מידת הסכנה מן העורר, דחיית החלופה הזו על ידי בית המשפט ובעיקר בשים לב כי אמו של העורר אוימה בסכין עת שהה אצלה העורר בעבר. לפיכך, אם יעזוב העורר את מסגרת "אילנות", עליו להיעצר מיד.

התוצאה

38. נוכח כל האמור, **העורר מתקבל**. העורר ישוחרר בתנאים הבאים:

- א. תחתם ערבות עצמית של העורר בגובה 20,000 ₪.
- ב. **העורר יועבר על ידי שב"ס, "דלת לדלת", אל קהילת "אילנות", הממוקמת בין צומת קדימה לפרדסיה, מחר, ביום 9.2.16, במהלך שעות הבוקר, עד השעה 11:00.** אם מטעם כלשהו לא יתקבל העורר במקום, יוחזר על ידי שב"ס להמשך מעצרו.
- ג. העורר ישהה ב"אילנות" על פי תנאי המסגרת. הפרה מהותית של תנאי המסגרת מהווה הפרה של תנאי השחרור. אין מדובר ב"מעצר בית מלא" במוסד, והעורר רשאי יהיה לצאת מכותלי המוסד, על פי הוראות הצוות, למטרות טיפוליות, אך בהתאם לכללי המסגרת בלבד. מובהר כי כל עזיבה ללא אישור, כל איחור בחזרה מיציאה או כל חריגה מההנחיות להתנהגות מחוץ לשטח המסגרת, יחשב להפרה מהותית. על צוות "אילנות" לדווח על כך מידית, באמצעות שירות המבחן.
- ד. ניתן בזה צו פיקוח מעצרים לתקופה של ששה חודשים. שירות המבחן ידווח לבית משפט השלום על ההתקדמות אחת לחודשיים, או מיד בהתקיים אירוע חריג, לפי המוקדם.
- ה. מובהר, כי עם עזיבת העורר את המסגרת, מתבטלים תנאי השחרור, מתרחש שינוי נסיבות מהותי, ולכאורה על העורר לשוב למעצר. לפיכך, **עת יעזוב העורר את המסגרת, בין מרצונו ובין שלא מרצונו, בין באשמתו ובין שלא באשמתו, עליו להתייצב באופן מיידי בתחנת משטרת אשדוד, ולבקש להיעצר על יסוד החלטה זו.** לאחר המעצר, יובא בפני שופט המעצרים בבית משפט השלום באשקלון, ובהעדרו בפני שופט תורן או שופט אחר, תוך 24 שעות. זאת, על מנת שיישקל אם להאריך

את מעצרו על יסוד העילה שנקבעה בהליך זה, עד תום ההליכים או מתן החלטה אחרת.
ו. אם העורר יהיה צפוי לסיים בהצלחה את הטיפול, תינתן על כך הודעה מראש על ידי שירות המבחן,
לשם קבלת הנחיות להמשך.

תיקי החקירה מוחזרים לתביעה.

ניתנה היום, כ"ט שבט תשע"ו, 08 פברואר 2016, בנוכחות
המשיב, ב"כ עו"ד נטלי אוטון, בשם עו"ד זייצב והתובע עו"ד
אסיף.